

הזקין והלבין שערו, האם מותר להשחירו ע"י עכו"ם או ע"י לקיחת תרופות

כתוב בתורה (דברים פכ"ב פס' ה) "לא ילבש גבר שמלת אשה וגו'". ומבואר בנזיר (נט.) דמכאן למדנו תרי איסורים [א'] שלא ילבש גבר בגדי אשה (וכן להיפך). [ב'] שלא יעשה גבר תיקוני אשה (וכן להיפך).

וכן פסק השו"ע (יו"ד סי' קפב סעי' ה) "לא יעדה איש עדי אשה כגון שילבש בגדי צבעונים וכיוצא בו. ואסור לאיש ללקט אפילו שער אחד לבן מתוך השחורות משום לא ילבש גבר, וכן אסור לאיש לצבוע שערות לבנות שיהו שחורות אפילו שעה אחת משום "לא ילבש גבר שמלת אשה".

והנה נשאל באג"מ (יו"ד ח"א סי' פב ד"ה וכוין שנתברר) האם מותר לקחת רפואה דרך הפה הגורמת שיחזרו השערות הלבנות לכמות שהיו, והשיב שאסור משום שאיסור "לא תלבש" אינו עצם המעשה שלובש ומתקשט במלבושים וקישוטים שעושות הנשים, אלא הוא היוצא מזה שהוא מלובש ומקושט כמו הנשים. וע"כ בכל אופן שנעשה אף שלא באופן שעושות הנשים ודאי יש לאסור ואפילו שיהיה ע"י גרמא. [וכן החזיק בהבנה זו בתשובה שם (יו"ד ח"ב סי' טא)].

וכדבריו מבואר בתשובת מהר"י אשכנזי (יו"ד ססי' יט) שכתב שאין להתיר לצבוע השער לאיש ע"י קטן או אשה מדשתקו כל הפוסקים ולא חילקו אם ליקט בעצמו או ע"י אחרים, וזיל בתר טעמא, ע"כ.

וכן המהרש"ם (ח"ב סי' רמג ד"ה ומ"ש ר"מ להתיר) כתב לשואל שרצה להתיר ע"י עכו"ם דזה אינו נראה דהכא אין האיסור על הצביעה אלא ההילוך בו דכתיב לא ילבש גבר. [שו"מ בדרכי תשובה סי' קפב ס"ק ז] שכתב בשם הפנים יפות שגבר הלבוש בגדי אשה הוא איסור ב"שעת הלבשה" משום הרהור ע"כ נאמר לא ילבש וגו', ע"כ. ואם משום הרהור אתינן עלה אפילו אם ילבישנו אחר מה אהני].

מיהו בבית היוצר (יו"ד סי' מה ד"ה ומעתה לפי"ז) כתב דכיון שכתבו "לא ילבש" משמע דאינו חייב אלא "הלבוש", הגם דלפי הטעם שכתבו הראשונים לאיסור זה, שלא יהיה יחוד אנשים ונשים, ודאי אין חילוק אם הוא מלביש את עצמו או אחר מלבישו, מכל מקום מדאורייתא בודאי אינו חייב רק כשמלביש את עצמו ולא כשמלבישו אחר, והוא בעצמו בודאי מחוייב לפשוט מיד מעליו. אבל בענין המלקט שערות לבנות בודאי אינו חייב אם הוא בעצמו איננו מלקטו, ואחר המלקטו בודאי אינו חייב מדאורייתא, ובודאי מדרבנן יוכל להיות אסור, אולם ע"י גוי אינו מבואר אם הוא אסור אפילו מדרבנן, ע"כ. מבואר מדבריו שהאיסור אינו התוצאה, אלא דעכ"פ אסור מדרבנן אף בכה"ג, ולפי דבריו אף למחמירים לא לצבוע שערות לבנות במקום בושה [ע"י מש"כ בזה בגליון כ"ו, ובדרכי תשובה (סי' קפב ס"ק יז)] כיון שצביעת השערות הוא איסור תורה בכה"ג יודו דמותר.

וע"י בשד"ח (כללים מעי' הלמ"ד כלל קטז ד"ה ולא ילבש גבר שמלת) שגם הביא בנוגע לנידון של בית היוצר שהגאונים אבד"ק מברעזיאן והמנחת שי הסכימו להתיר ע"י נכרי. [ע"י בתשובת ערוגת הבשם (יו"ד סי' קלח אות ג ואתו)] שנקט דהיכן שהתלבש הוא שוגג חייב המלביש, וכמשי"כ הרמב"ם לגבי המלביש את חבריו [לא].

שוב הערוני שבשו"ת דעת סופר (יו"ד סי' סד) נשאל במה שהמציאו הרופאים תרופה שאם לוקחים אותה דרך הפה היא מחזירה את השערות שהלבינו לצבעם הקודם, אם אין בזה משום לאו דלא ילבש גבר וגו', כי אולי אין זה אלא גרמא ודרשינן (שבת ככו.) עשיה אסורה גרמא מותרת. ומשמע שאם זה גרמא ואסורה. ומשמע שאם היה זה רק גרמא היה מותר [אולם לפי האג"מ הנ"ל אף ע"י גרמא אסור].

ובאמת כדבריהם מוכח מדברי היש"ש (יבמות פ"ב סי' יז ד"ה סד"ה וגם נראה דבמספרים) שכתב דחיוך שערות לא איקרי תיקון נשים שאין דרך תיקון בכך אע"פ דסוף סוף מסיר השער [ועיי"ש (סד"ה וכתב הרא"ש)]. וא"כ מוכח שהאיסור הוא העשייה ולא התוצאה. אלא דיש לדחות דשאני התם שבכה"ג התיקון אינו גמור, וע"כ כיון שאינו עושה כדרך מותר.

שו"מ בקובץ תשובות (מהגר"ש"א זצ"ל, ח"א סי' פא ד"ה בשטמ"ק) דאיסור לא ילבש כולל גם התוצאה מזה. וכתב (בד"ה ונראה דלא פליג) לחלק מהא דכתב היש"ש (שבת ככו.) [אלא דקצת קשה לומר כן דא"כ אפילו כדרכו מותר כיון שאינו עושה תיקון גמור, דהרי כתב היש"ש שם (ד"ה והא דמעביר) שמי שהעביר שער בית השחי לא נקרא תקוני איתתא א"כ הוציא חציו או כולו. ומשמע דדוקא בחציו או כולו דאיכא תיקון גמור עכ"פ בחלק חשוב, משא"כ בפחות מכן דאין כאן תיקון גמור, ויש לחלק, ועי"ן], וכן מסיק בצלל החכמה (ח"ה סי' קכו) לאסור בכל זה, ודו"ק [וע"י עוד בגליון כ"ו בענין להשחיר השער לצורך שידוכין או קבלת משרה. ובגליון ע"ו האם איכא משום לא ילבש במקום צער צינה. ובגליון מ' האם איכא משום לאו הנ"ל בגילוח הזקן].

משמע לאו דוקא אחר החורבן אלא אפי' בזמן שבהמ"ק קיים, דאל"כ היה לו לומר בזמן הזה. אבל אחר האמת נראה להוכיח דהאי בעוה"ז היינו דוקא אחר החורבן, והראיה ממאי דמיייתי דאז ימלא. ונר' דהיינו אפי' שחוק של מצוה אסור, דהיא של קלות ראש אפי' או בשוב ה' את שיבת ציון אין נר' מקרא דמותר, מוקא' בשוב ה' או ימלא והיינו מצד שמחה של שיבת ציון דהיינו של מצוה, ושל מצוה ליכא אלא או בשוב ה'. ומ"מ העולה מדברי כולם דהאי איסורא דלא למלאות פיו שחוק קאי עכ"פ בזמן הזה אפילו בשמחה של מצוה.

ובטור [א"ח ס"ס ת"קס] כת' - אסור לאדם שימלא שחוק פיו בגלות הזה שגא' או ימלא שחוק פיו. וכת' שם הב"י דהטור מפרש הא דקא' בגמ' בעה"ז היינו דוקא בימי הגלות, וכן פ' הרמב"ן בתורת האדם. אבל ר' יונה פ' דשלא בימי הגלות נמי קא' שהשמחה היתה מרגילה את האדם לשכוח המצוות. ובמחבר נשם [ס"ח] כת' - אסור לאדם שימלא פיו שחוק בעולם הזה.

וכתב שם ה"ט"ז [ס"ק ז] דכ"כ בשם רבינו יונה דמשמע גם שלא בזמן הגלות, דלא כנוסח הטור שכתב בגלות הזה. ולע"ד שיש חילוק בזה, דלענין שמחה שאינו של מצוה דהא אסור אפי' שלא בזמן הגלות למלא פיו שחוק, אבל בשמחה של מצוה היה היתר בזמן שבהמ"ק קיים כגון שמחה בית השואבה ושמחת דוד שהיה מוכרח בכל עזו, ובזמן הגלות ערבה כל שמחה אפי' בשמחה של מצוה כגון בחתונה או פורים מ"מ לא ימלא פיו שחוק.

ובא"ר [ס"ק ט] כת' - בספרי דברי אליה על תהלים פירשתי הפסוק [או ימלא שחוק פיו], ומשמע דבשמחה של מצוה מותר, מיהו ה"ט"ז כתב דבזמן הגלות אפילו בחתונה ופורים לא ימלא פיו שחוק וצ"ע. הרי שאף שנטה להתיר, מ"מ הניח דבריו בצ"ע מחמת דברי ה"ט"ז.

ולדינא פסק המשנב"ב [ס"ק כ] כדברי ה"ט"ז דאפילו בשמחה של מצוה כגון חתונה ופורים לא ימלא פיו שחוק, וכן העלה בכה"ח [ס"ק ל"ט]. [ע"י בערוה"ש [ס"ח] שכת' דהא דאמרינן דאסור שימלא פיו שחוק היינו כשעוסק ביהושע וזוהר שחזרה עם אחיה. אבל שחוק רגילא ליה לו רה].

פניני מוסר

משנכנס אדר מרבין בשמחה

"אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת שמיה דרב כשם משנכנס אדר ממעטין בשמחה כך משנכנס אדר מרבין בשמחה." (גמ' תענית טז.)

עבודת חודש אדר - להרגיש קרבת ה' - "בחדש אדר עובדים על אבילות, להרגיש שנמצאים בגלות ומרוחקים מה', כמו שאמרו בגמ' "אור לבנים שללו מעל שלוחן אביהם" (ברכות א.) זה כל האבלות!

ובחודש אדר העבודה היא הפוכה, להרגיש שאנחנו קרובים לאבא, וזה עבודת הזמן מר"ח עד פורים, להגיע לקרבת הגדולה ביותר לשלוחן אבינו שבשמים." (לקט רשימות מהג"ר נתן מאיר ואנטוניו, עמ' ק"ז)

התבוננות בדרכי נס פורים מביאה לשמחה - "פגתם תחכם אומר: "אין שמחה כהתרת הספיקות". כאשר נמצאים במצב של ספיקות, חסר את בהירות הדברים, והאדם חש בעצמו את חסרון שלימותו. כך כשנובה להתרת הספיקות, והדברים מפורשים ובהירים לו חשב, הרי אז הוא בא לידי שלימות באותו ענין.

ספרות פשוט זה מרומם אותו - לשמחה. וככל שיתרבו ויתלכדו לו הדברים יותר, כך יחוש בעצמו ביתר שאת את הרגשת השלימות.

לשמחה כזו הבאה מתוך הכרת השלימות, יכולים לזכות ע"י התבוננות בניסי השי"ת. אך לא רק עצם ראיית ישועת ה' היא הגורמת ויוצרת את השמחה, אלא גם ע"י לימוד דרכי ואופני הישועה, קונים אנו שלימות בהכרת דרכי השי"ת, ומתוך הכרת שלימות זו, מתרוממים למצב של שמחה." (שפתי חיים עמ' רמ"ט)

שמחה ע"י התבוננות בחסדי ה' - "בזמננו קשה מאד לבוא לידי שמחה, מפני שגדלנו בתוך החורבן ובתוך הגלות. בחודש אדר תחת השפעת הנס ניתן להתבונן בחסדי ה' והלהיות על "צפלאותיך וטובותיך שבכל עת ערב ובוקר וצהריים". להודות על כל רגע ורגע בחסדים ומתוך כך יבוא לידי שמחה האמורה לישר לב. (הג"ר) משה שוואב, מערכי לב עמ' (רו)

- "תפקידנו בחודש שמרבים בשמחה, להשיב אל לבנו לנו אב רחמן שאוהב אותנו, שתפץ להיטיב לנו, ויכול להיטיב לנו. באופן מיוחד יש להתחזק בזה במהלך התפילה, המלאה בפסוקים ובקשות שתוכנן שהכל תלוי ביד ה', והוא אוהב אותנו ושוקד תדיר על טובתנו.

ההתבוננות בחסדי ה' גם צריכה לחזק את הכרת תורתנו להקב"ה על חסדיו, ובתוצאה מכך, להגדיל את השתדלותנו בעבודת ה'." (הג"ר דב יפה, לעבודך באמת ח"ב עמ' ערב)

התבוננות חיוניות של שמחה בחודש אדר - משנכנס אדר מרבין בשמחה, אין הכוונה סתם לשתות לחיים... מרבין בשמחה זה עבודה, צריך ללמוד מתוך שמחה, להתחיל מתוך שמחה, ובמסילת ישירים מבואר שהאדם לא י"כ בעלים על הפנים שלו אלא על החיוניות, אי"כ צריך לעשות פעולות חיוניות כמו סבר פנים יפות". (לקט רשימות עמ' ק"פ)

מרבין בשמחה ע"י לימוד תורה, שאז קבלוה באהבה - "... כשבא חודש אדר אנו עושים זכר לחורבן וממעיטים בשמחה כדי לעורר הלבבות לקנות ולצער על חסרון העבודה ולתת אל הלבבות את היסופין וההשתוקקות לשיבת ה' אל נוהו ברחמים, משא"כ בחודש אדר הוא החודש בו קיימו וקבלו היהודים עליהם ועל דרעם מה שקבלו כבר, הוא התורה הק', ובזמני מרבין ואסתר קבלוה מרצון באהבה ושמחה, ודין גרמא להוסיף בעסק התורה בשמחה." (שמחת התורה) לאות ריבוי עסק התורה של

העלון נתרם להצלת התורם ומשפחתו בכל הענינים